

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Concilia Galliæ Narbonensis

Baluze, Etienne

Parisiis, 1668

Concilium Monspeliense Habitum anno MCCXXIV.

urn:nbn:de:hbz:466:1-14646

emanaverint, nolle se ut per hoc derogetur Concilio supradicto. Statutum porrò istud Concilij Lateranensis, quod laudat Honorius, extat in Concilio Lateranensi Alexandri III. & in Decretalibus Gregorij, Titulo *De statu monachorum*, cap. *Monachi*. Honorij verò constitutio extat in quinta compilatione Decretalium edita à clarissimo viro Innocentio Cironio Cancellario Tolosano, & in Decretalibus Gregorij, Titulo *De capellis monachorum*, cap. *Ex parte*. Vide Concilium Albiense sub Zæno cap. xvi.

Deest ergo in hoc Monspeliensi Concilio statutum de vestibus monachorum nigrorum & Canoniorum regularium, ut eas deferant albas, vel nigras; ea videlicet ratione, ut in una domo una sit forma vestis, unus color, nec quisquam monachorum nigrorum vestem ferat albam, neque Canonicus regularis nigram. Sola istius Concilij memoria superest in eodem cap. xvi. Concilij Albiensis.

CONCILIUM MONSPELIENSE

Habitu anno MCCXXIV.

LIBERTATES ECCLESIAE.] Quid sit hoc loco libertas Ecclesiæ, & utrum de sola electionum libertate intelligi debeat hic locus, an verò de aliis etiam rebus Ecclesiarum, non aliunde luculentius discere possumus quàm ex conditionibus pacis apud Fanum sancti Ægidij in prima Narbonensi initæ anno MCCIX. inter Milonem apostolicæ sedis Legatum & Raimundum Comitem Tolosanum, istius Raimundi patrem. Nam inter mandata quæ Legatus dedit Raimundo post absolutionem,

id est, post pacem factam ac stabilitam, istud in primis legitur: *Item precipio ut Ecclesias & domos religiosas in libertate plenaria conserves. Videlicet, quod in eis alberguarias, procurationes, vel exactiones quascunque nullatenus exigas vel percipias. Et defunctis earum Episcopis vel earum rectoribus, ipsas nullo modo spolies, nec administrationi earum seu custodie occasione alicujus consuetudinis vel aliqua alia te immisceas, sed omnia sine diminutione aliqua eorum successoribus reserventur. Electioni etiam Episcopi vel alterius rectoris Ecclesia facienda per te vel per quamcunque personam nullatenus te admisceas, nec aliquam violentiam facias, vel impedimentum aliquod praestes, quò minus electio libere & canonicè celebretur.* Ista omnia servaturum se pollicitus est Raimundus Comes, interposita etiam religione jurisjurandi; ut patet ex literis ejus, quæ à nobis editæ sunt in Additione ad librum octavum de concordia sacerdotij & imperij cap. XXVI.

Igitur libertas Ecclesiarum varia quidem capita complectitur in his Raimundi literis quas nunc edimus, sed tamen in primis libertatem electionum episcopaliū, quæ passim Ecclesijs adimebatur per potentiam laicorum. Quod ut meliùs intelligatur, res suprâ repetenda est. Primis Christianissimi seculis, cum adhuc Ecclesia pauper erat, cum pro nomine Christi gloriosa in certamina ruebatur, penes Clerum & populum fuit electio Episcoporum, hominum ex eo, ut ferebant illa tempora, martyrij candidatorum. Tunc ergo, ut sanctus Gregorius ait in libro primo de cura pastorali, laudabile fuit episcopatum quærere, quando per hunc quemque dubium non erat ad supplicia graviora pervenire. Post fundatam deinde ac stabilitam apud

omnes ubique gentes fidem Christianam, cum martyria desissent, cum Episcopi cœpissent in honore esse, crevissentque opes, episcopatus, ut Sulpitius Severus ait, pravis ambitionibus appeti cœperunt. Inde fœda interdum certamina, etiam usque ad sanguinem & cædes. Hinc factum ut illi qui ad eam dignitatem aspirabant, cum neque propriis meritis neque Cleri populivæ studiis attollerentur, ad potentiam Principum se verterent. Quod in initio durum, posteriori tamen ætati visum est expedire bono disciplinæ. Nam Ecclesia volens cupiditati & avaritiæ Clericorum occurrere, qui largitionibus & potentia tentabantur ac facile corrumpebantur, videns præterea Principum Christianorum pietatem, qui titulis ac virtutibus suis addiderant protectionem ac tuitionem Ecclesiarum, posse huic negotio sufficere, in eos transtulit jus & auctoritatem nominandi Episcopos, ea etiam, ut opinor, de causa, quod multum interfit Principum ut in civitatibus imperio eorum subiectis tales instituantur Episcopi qui populos verbo & exemplo doceant jura majestatis non esse violanda, quemadmodum alibi dictum est à nobis. Sed ut mala magis vincunt, quod provisum fuerat ad remedium, paulatim versum est in maximam perniciem. Nam succedente tempore adeo corrupti sunt hominum mores ut non aliter episcopatus ac reliqua sacerdotia ut plurimum acquirerentur quam vi nummorum; fuitque per multum ævi vulgatum turpe inter dantes accipientesque commercium, seu vitio temporum, ac facilitate regnantium, sive per improbitatem eorum qui negotia palatina tractabant. Itaque ingenti hoc malo excitati Episcopi, putaverunt postulandum esse à Regibus ut canonicam Episcoporum electionem restituerent Ecclesiis; ut

fidem facit liber primus Capitularium cap. LXXXIV. his verbis : *Sanctorum canonum non ignari, ut in Dei nomine sancta Ecclesia suo jure liberius potiretur, adsensum ordini ecclesiastico praeuimus, ut scilicet Episcopi per electionem Cleri & populi secundum statuta canonum de propria diocesi, remota personarum & munerum acceptione, ob vitae meritum & sapientiae donum eligantur, ut exemplo & verbo sibi subjectis usquequaque prodesse valeant.* Cujus legis meminit & Ivo Carnotensis in epistola centesima secunda. Sed ego animadverto eam non fuisse observatam, ac nihilo minus Reges dedisse episcopatus in uniuersum; si paucas quaedam Ecclesias excipias, quibus ex speciali privilegio concessum est ut vacantibus Ecclesiis provideretur per electionem. Nam Karolus Crassus liberum & integrum jus electionis tribuit Ecclesiis Geneuenti & Cabillonensi, uti jam observatum est à viris eruditissimis. Idem privilegium Aurelianensi Ecclesiae tributum antea fuerat; ut fidem facit Karolomannus Ludovici Balbi filius in Praecepto de privilegiis Ecclesiae Aurelianensis, quod heic nunc primum edimus in appendice actorum veterum. In quo interim Praecepto, ut hoc obiter moneam, duo quaedam valde notanda sunt. Primum, non in omnibus Ecclesiis viguisse jus & potestatem eligendi Episcopos, tamen Karolus Magnus & Ludovicus Pius electiones Ecclesiis restituerunt lege generali, quandoquidem privilegium illud Ecclesiae Aurelianensis vocatur magnum ac singulare privilegium in hoc Karolomanni Praecepto. Quod absurdum ac falsum esset, si idem fuisset jus ceterarum Ecclesiarum. Adnotandum deinde est, Gauterum Aurelianensem Episcopum non ausum esse petere à Romano Pontifice privilegium pro canonica Epif-

coporum electione facienda in Ecclesia Aurelianen-
 si, absque licentia Principis, ideoque eam à Kar-
 lomanno petiisse. Nam istud indicat privilegia olim
 intra hoc regnum non potuisse concedi Ecclesiis à
 sede Romana, nisi consensus Regis accederet. Quo
 fiebat ut rariùs per ea tempora imploraretur apo-
 stolicæ sedis auctoritas. Ceterùm etiam post Kar-
 lomanni ætatem viguit ea consuetudo, ut cum
 quis privilegium à Romana sede postulare decre-
 verat, licentiam à Principe peteret adeundi Ponti-
 ficem Romanum. Extat enim apud Aubertum Mi-
 ræum in Codice donationum piarum pag. 123. Præ-
 ceptum Henrici Imperatoris cognomento Aucupis,
 datum anno Christi nongentesimo trigésimo secun-
 do, in gratiam Gerardi Abbatis Broniensis, in quo
 ista leguntur: *Quia verò idem [Dei] famulus Ge-
 rardus presentiam Domini Papa in corde suo dispo-
 suit adire, & ad roborandam libertatem Bronien-
 sis Ecclesie ab ipso privilegium vult expetere, man-
 damus Patri nostro Summo Pontifici ut traditionem
 quam de eodem loco imperiali sanximus auctori-
 te, apostolica confirmet benedictione, ut observato-
 res nostræ Præceptionis gratiam & misericordiam
 vitæque æternam à Deo consequantur.* Præscribie
 modum privilegij. Sic Radulphus quidam cupiens
 restaurare monasterium Usercense in Lemovicibus,
 privilegiùmque à Romana sede postulare, non antè
 ausus est ingredi iter Romanum quàm licentiam
 eundi habuisset à Ludovico Transmarino, qui tum
 Francis imperitabat. Colligitur istud ex Chartula-
 rio ejusdem monasterij Usercensis, ubi hæc habentur:
*Turpioni Episcopo successit Ebolus: cujus tem-
 poribus & Ademari Vicecomitis Seguris, vir qui-
 dam strenus & nobilissimus, degens in castro dicti
 Vicecomitis, cujus erat consiliator, nomine Radul-*

phus, cui erat uxor Alaidis, dolens tam honorabilis loci destructionem, cum consilio domini sui Ademari adiens Ebolum dictum Episcopum, petiit ab eo litteras ad Regem Ludovicum, ut sibi licentiam daret ordinem monasticum statuere in loco Vsercensi. Cumque accepisset à Rege quod petierat, cum hoc Privilegio Romam ad Papam perrexit, ut hoc cum ipsius auctoritate fieret. Cumque Roma cum auctoritate Papae reverteretur, apud Tutelam infirmitate gravatus tandem vita decessit, ibique sepultus est. Rectissime enim observatum est ab Ivone Carnotensi in epistola cx. ea quæ ab Episcopis ratione rectè fiunt, per se satis vigere, sed tamen carius fieri & quadam luce irradiari, cum id quod prohibendum vel præcipiendum est, decreto apostolico roboratur. Quæ Ivonis observatio trahi etiam potest ad constitutiones Principum. Ad Aurelianensem Ecclesiam quod attinet; Marinus Papa, qui Karlo-
manni ævo tenuit Romanam sedem, ei canonicam Episcoporum electionem confirmavit; ut docent literæ Hugonis Regis, quibus & Karlo-
manni Præceptum & Marini Privilegium confirmat, quæ exstant in veteri Chartulario Ecclesiæ Aurelianensis. Sed ut ad id redeamus unde digressi sumus, obtineri prorsus non potuit ut viri principes abstinere se ab electionibus Episcoporum, tamen & Regum leges & Conciliorum canones ista laicos attingere vetuissent. Itaque Raimundus Comes Tolosanus jure ab avis ad se transmissio utens, immiscebat se electionibus Episcoporum, ut illos eo pacto haberet obnoxios. Quod fieri deinceps vetuit Milo sedis apostolicæ Legatus. Et Raimundus promiserat. Verum nec sic tamen à malo cessatum est. Tandem Arnaldus Archiepiscopus Narbonensis, qui huic Monspeliensi Concilio præsidebat vice
Honori

Honorij Romani Pontificis, hunc Raimundum, superioris filium, altaribus adnotum jurejurando adegit non ampliùs turbaturum electiones Episcoporum.

HONORI COMITIS MONT.] Nam Papa Honorius, ne frustra bellum gessissent Simon & Amalricus Monfortij, edixerat ut si pax cum Raimundo Comite Tolosano coiret, ea ratione fieret ut & terra purgetur hæreticis, & Ecclesiis ac viris ecclesiasticis congruè satisfiat de damnis & injuriis irrogatis, & provideatur libertati ecclesiastica in futurum, & HONORI dilecti filij nobilis viri AMARICI COMITIS TOLOSANI, qui, sicut & clare memoria pater ejus, pro servitio Dei & apostolica sedis exposuit semetipsum, propter quod sibi non possumus aliqua ratione deesse in ipsa parte, quantum fieri poterit, deferatur. Hæc sumpta sunt ex epistola Papæ Honorij III. ad Ludovicum VIII. Francorum Regem data Laterani anno MCCXXV. pri. Non. Aprilis, quæ extat apud Odonum Raynaldum. Itaque Raimundus, quando eadem alia tum via non patebat qua se expediret, laqueis quibus tenebatur, pollicitus est se pro damnis & injuriis Ecclesiis ac viris ecclesiasticis irrogatis, & ut ob reverentiam & honorem Romanæ Ecclesiæ & Papæ Honorij provideri valeret HONORI COMITIS MONTISFORTIS, pollicitus est, quæquam, se ob eas causas daturum Ecclesiæ, non undecim millia marcharum argenti, ut habet autor vita Ludovici Regis, sed omnino viginti millia; ea tamen conditione, ut Comes Montisfortis universum cederet juri quod prætendebat in terra ipsius Raimundi & fœderatorum ejus. Intelligitur sanè Amalricus conventum istum Monspeyensem, qui tum habendus erat, plurimum rebus

suis incommodaturum, relinquendamque esse possessionem tot urbium ac regionum quæ ad se pervenerant jure belli & decreto Concilij Lateranensis, si pax fieret inter Ecclesiam & Raimundum. Itaque modis omnibus efficere laboravit ut tractatus iste vanus foret, ausus obsecrare obtestarique Episcopos qui ad Concilium Monspeliense venturi erant ne pacem cum Raimundo facerent. Sed irritus fuit hic Amalrici conatus. Nam Episcopi pacem cum Raimundo fecerunt. Quanquam nec sic quidem rediit concordia. Rursum bellum. Magnus ergo tandem dies diuturnæ istius gravissimæque controversiæ impositus est anno MCCXXVIII.

DE FAIDITIS] Faidæ vocabulum, ut observatum est à Sirmondo, significabat olim apertam & capitalem inimicitiam ob causam aliquem de propinquis susceptam. Itaque vox *faiditus*, quam valde probabile est à *faida* deductam esse, multum deflexit ab origine sua. Nam significat propriè rebellem ac proditorem, ob eam causam proscriptum & exulem. cujusmodi erant illi Tolosates qui adversus Raimundum Comitem steterant pro Montisfortis. Nam illos exulare compulerat Raimundus, bonaque eorum publicaverat; quidam vero auferant metu pœnæ. Ludovicus IX. in literis de confirmatione pacis anni MCCXXVIII. *Item omnes indigenæ qui faiditi fuerunt de terra illa pro Ecclesia, pro patre nostro, & Comitibus Montisfortis & adherentibus eis, vel propria voluntate recesserunt ab eadem terra, nisi inveniantur heretici ab Ecclesia condemnati, integrè restituantur in statum pristinum quoad hereditates & possessiones. Sic, qui Raimundi partes fovebant, faiditi fuerunt auctoritate Comitum Montisfortis, bonaque eorum publicaverat*

blicata, ut patet ex actis concordie inite inter sanctum Ludovicum & Prælatos Gallie Narbonensis. Nam qui in his actis vocantur faiditi, banniti vocantur in epistola quam Innocentius IV. Pontifex Romanus scripsit ad Episcopum Parisiensem anno MCCXLV. Extat præterea in archivo regio Parisiensi epistola civium Narbonensium ad Honorium III. Pontificem Romanum, ex qua patet faiditorum, inimicorum, ac proditorum eandem esse significationem. Hinc *faidimentum* pro prodicione in eisdem actis concordie de quibus mox dicebamus.

CONCILIUM BITERRENSE

Habitu anno MCCCLV.

GUILLIELMUS de Broa Narbonensis Archiepiscopus, qui præsidebat huic Biterrensi Concilio, maximè inclaruit ob diuturnam controversiam quam habuit cum Amalrico Vicecomite Narbonensi: cujus ea fuit improbitas ac culpa ut Archiepiscopum oportuerit excommunicationis sententiam pronuntiare adversus illum, quæ ab Innocentio Papa IV. postea confirmata fuit. Quippe tum in omnibus ferme negotiis necessaria videbatur auctoritas Episcopi Romani. Extant præterea ejusdem Innocentij literæ ad Regem Reginamque Francorum, quibus eos orat ut huic nostro Archiepiscopo subsidio sint adversus Vicecomitem. Fuit etiam Guilielmo nonnihil controversiæ cum Inquisitoribus hæreticæ pravitaris, quòd illi officium suum exequi præsumerent illo inconsulto. Sed eam auctoritatem video repressam fuisse ab Innocentio, ut par erat. His porrò gloriæ insignibus Guilielmum